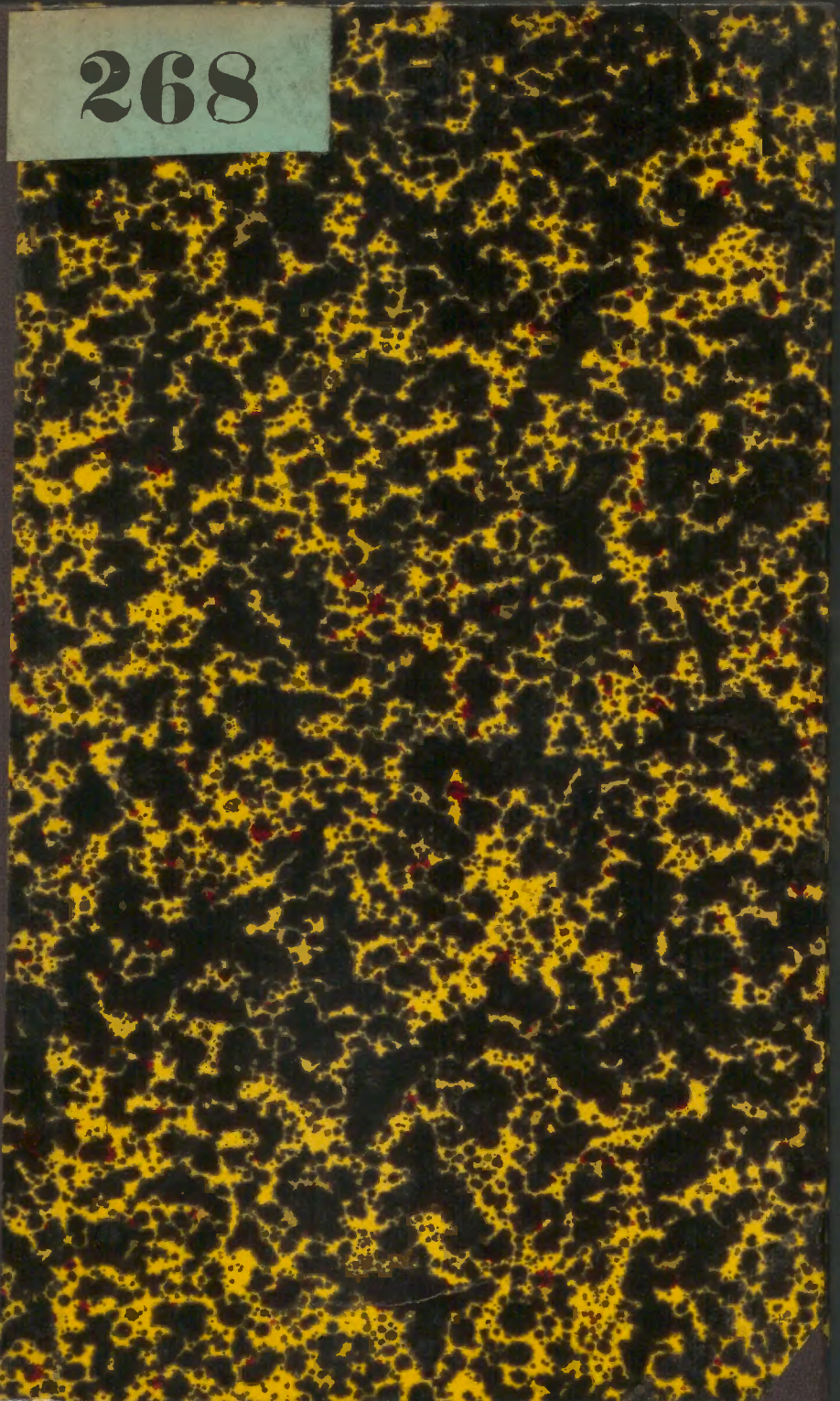
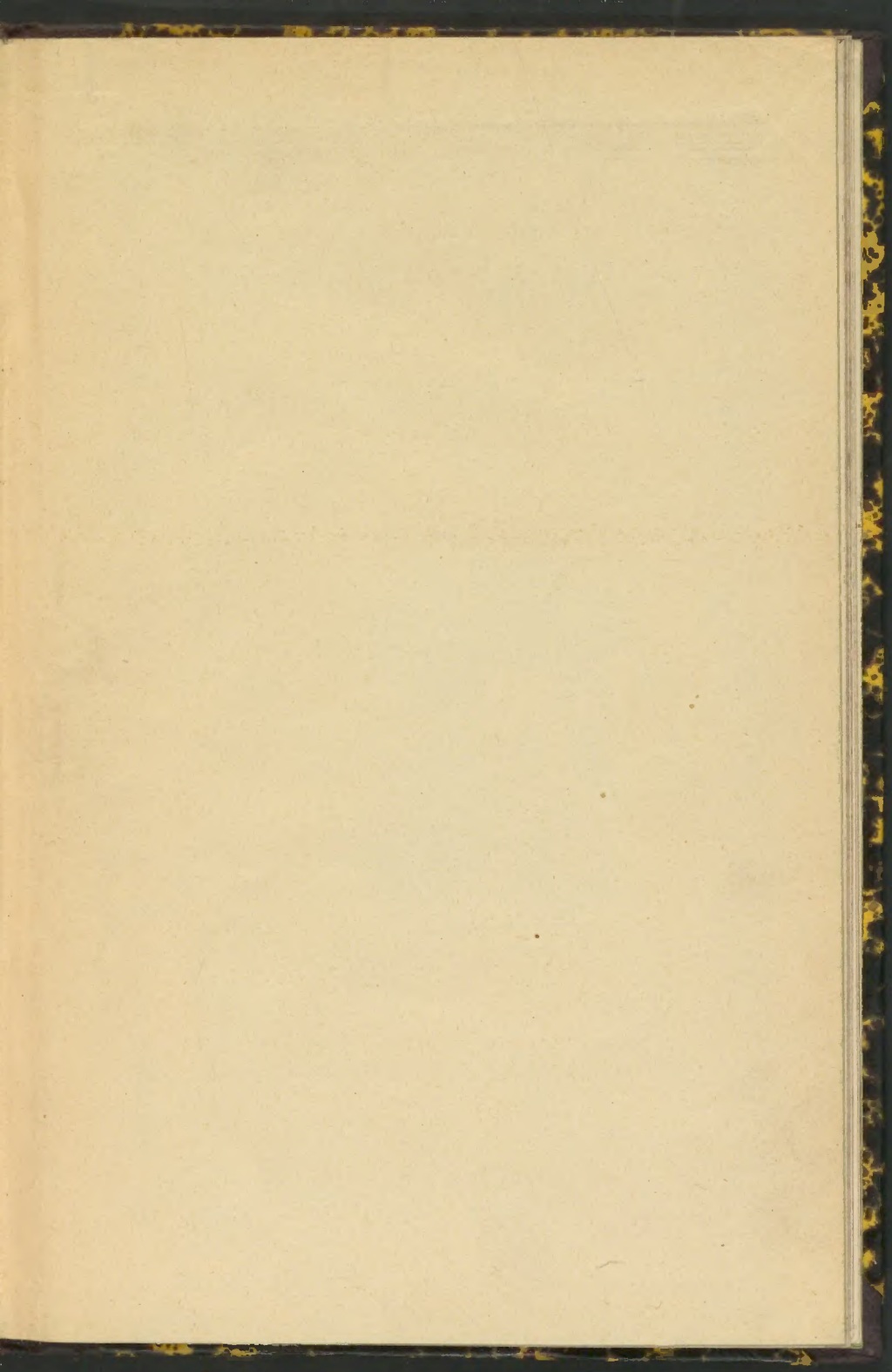

268

41.268.

ԵՒՆՏԱՐԱՆԱԿԱՆ

ՔԱՐԱՉԼԱՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՔԱՐԱՉ

ԻԶՄԻՐՏԻ

ԿՈՒԼԵԼՄԱՆ ԿՐԻՔՅԻԹԻՆ ՊԱՄՄԱԽԱՆԵՍԻՆՏԻ

1846

Ա Ք Ա Ր Ո Ջ

ԲՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՆԵԻՆԻ ԳԵՍԵՆԻՅԵ

"Սանն մաղիւմ օրսուն եւ մէլէք , բի սէնին ալլահարընս
պիգ իգաաթ էթմէգիզ , վէ տիքտիյին ալթուն
սուրէթէ սէճաթ գըլմաղըզ" : Դանի . Գ . 19 :

Բարեւոն փատիշահը 'Նարուգոդոնոսոր' ֆօտուլ պիր
փութփէրէսթ իտի : Սէվճուտ պֆւլունան ալլահարընս
գանաաթ էթմէյիպ' ֆիքրի իլէ գուրսու . քի , աչըգ պիր
օվստա զայէթ աճիմ պիր փութ տիքսին : Խմտի պու
փութու՝ գուրսուղու մէրամինս կէօրէ եափտըրըպ 'Հա-
ղըրլայընճա օնու աճիմ տարաթու սալթանաթ իլէ թագ-
տիս էթմէյէ նիյէթ էյլէտի . վէ պու սէպէպտէն' քէն-
տինին հիւքմիւ ալթընտա օլան կէնիչ մէմլէրէթին հէր
պիր դարաֆընտա պուլունան րիճալ քիպար վէ պէօյիւք
ատէմլէրի տա՛վէթ էթմէյէ խապէրճիլէր կէօնտէրտի :
(Ն)լար ճէմ' օլունճա , տիւշիւպ օլ եիւքսէք փութա սէճ-
աէ էթմէյէ էմր օլունաուլար . վէ պու էմրէ իգաաթ էթ-
մէյէնլէրէ թէրթիպ օլունան ճէղա՝ եանան ֆուրունս
ալթըլմադ թային օլունտու : Ղ'էմ' օլան գալապալըղն
իչինտէ՝ պէօյիւք մանսուպ սահիպլէրի օյարապ' իւչ բարե-
պաշտ վէ տինտար Եէհուտի վարտը : Սէճաէ էթմէնին
իշարէթի վէրիլտիյի կիւպի՝ պու իւչ քիշիտէն մստա ճիւմ-

լէսի ու ալթունտան ետիր լմը փութուն էօնինէ տիւ-
շուպ սէճտէ գըլտըլար : () Եւ չէ չէնէ՛ խղճմտանք րա-
հաթիլը իլէ Լըւահ իծատէլէտտէն ղայրի զաթա, սէճտէ
էտէմէլէրիտի : Փատիշահ՝ պու շէյին, խապէրինի իշիտին-
ճէ՛ ղազապ իլէ տօլու, վէ օնլարը հուղուրունա չաղը-
րըպ՝ «Սախսնումն» տէտի «ԵՄ Սէրու» Սխապ վէ Լըւէ-
նադո՛վ, ողտհարընա իպապէնէ Ելէնգէն, վէ Կիւպիյի ալթուն
«Ելէնէն սէճտէ գըլտըլար» : Իշպու թաղիլ իլէ օնլարա
քէնտինին Փասըգ փէրմանընա իգաաթ էթմէյէ՛ վէ թէր-
թիպ էթտիյի ղայէթ շէտիտ վէ հիյպէթլու ճէզատան
գուրթուրմաղա պիր փուրսաթ տահա վէրտի : Եւ քին օն-
լար՝ գաղը՝ ճէվապ իլէ օնա պիրտէն անկաթտըլար քի ,
օնուն մաղլուպունու իճրա էտէմէլէր , վէ իրաաթտըլ-
լըպարընտան իլէրի կէլէճէք քէյփիյէթ իշին տախի մու-
զայգա էթմէլէր : () Նա իթիմատ իլէ տէտիլէր քի , քէն-
տիլէրինին իպատէթ էթտիլէրի Լըւահ՝ օնլարը աթէշին
փուրունունտան տէ խէլաա էթմէյէ գապիլ Կիլ . լաքին օ՝
օնլարը գուրթարսա տա գուրթամասա տա՝ օնլար օնուն
ալահլարընա իպատէթ էթմէյէ վէ տիքտիյի ալթուն
փութա սէճտէ գըլմաղա գատիր տէյիլէր : «Պունուն իւ-
ղէրինէ փատիշահ իրշում ղազապ իլէ տօլուպ , օնլար՝ եւ-
տի գաթ ղիյատէ շիտտէթ իլէ եագտըրտըլը փուրունա
տթըլմաղա՛ էմր ու փէրման էյլէտի :

Լմնա օնլարըն պունճիլէյին ամմէնին հուղուրունտա
թաղիմ էյլէտիլէրի Լըւահ մուտախալէ էտիպ՝ աթէշ
վէ ալէվ փիւպիւրէն փուրուն օնլարը ինճիթմէյէ գօյ-
վէրմէտի : () Նլարըն վինճիլէրի չէօղելիւպ իւղէրիլէրին-
տէն տիւշտիլէր . վէ օնլար թէքմիլ րահաթըգ վէ սէ-
լաւէթ իլէ փուրունուն իշինաէ կէզինիլէրիտի : Պու խու-
սուստա՝ Լըւահ աղիմ ուշանըն հիւքմ ու նուփուրունա
գալի ի՛թիպար վարըտը . վէ պու խուսուստա՝ «Իպպա
նէ-վէնէնլէր գըլտըլարնալ Եպէպէն Կուրտն Սին Կա-
ղէ Կիլ Կիլ» (Սաք. Ժին. 1.) սէօղէրինին էպէտէն վէր-
չէքիլի աշիքեպիէ պէյան օլունմուշտուր :

Իշպու ընտրան դուժտուղումուղ Համարտան՝ Վ՛րխ-
տանեա իշխելի զէ գաբարըն գաղթեալու եր զէ իմեհաւ եր
միւհապս էթմէյ գուրգուղանըբըզ:

10. Վերհաստանեանքն նիյէթ ու գարտորընըն՝ դապիաթը :

Վերստոնեա նկէթի իլէ գալի գարար էթմէք՝ Լաւհ
 լաւալէանըն իրատէթինէ վէ շան ու շէրէֆինէ պիր մեօհ-
 քէմ վէ գալի իթիպար էթմէք տեմէք տիր : Պո՛ւ, Լա-
 լահըն աշիքեարէ պօրճոն դարիգի ումազ կէօսթէրոյի
 ա՛մէլ ու հարաքէթ լեթրթիպինէ պիր գալիճէ եսփըջմագ-
 տան իպարէթ օլուպ՝ պիր տաղըսլանան վէ գօրգազ բու-
 հուն՝ վէ տին ֆարըարընը եարը պուշուք իճարա էթմէ-
 նին զըստը տըր : (Կ)ուն դապիաթընը պէյան էթմէյէ
 ճէհտ էթմէմիզտէ՛ օնուն մախսուս նիշանէլէրինին պա-
 զըսընը աշիքեարէ միւհհապտ էտէ պիլիբիզ :

1. Վերստանեալ նիւթի վէ գարարը՝ արագեմ Լընոն (Ռո-
ւլընոն)՝ իրաւունքէ շէնքի մէջ ապրելու իրենց արտադրած իւր-
իւրեք ի ծրար օրոշուր :

Պու՝ դապրութիւնս մշտնապէս սատարը օլան պիր նիյեթ մեօհքեմիյէլնտէն՝ պու խուսուսաս ֆերք օլունուր ։ Վաս պիտի թտէն օլան դափի գարար՝ ինսանըն քէնտի ազընըն կէօսթերտիյի եօլա դափնէ կախըջոպ օնտան ստլա սյըլըմամագ տըր . վէ պու եօլ՝ Լըլահըն իրատէթինէ մուվաֆըզ՝ տա օլա պիլիր , օնա դապանըր դապանընա զըտտ տա օլա պիլիր ։ Պու թագաիրոթ աւեմ պիր շէյէ նիյեթ էտիպ գարար զըլար , վէ պու գարարը՝ ի՛րմի էտէպ գա՝ նունլարընձա տօլըու տա՝ էյրի տէ օլա , գօլայըղըլա պօղուլմուլ ։ Լարին՝ Բընապանէնըն նիյեթ ու գարարընա մալիք օլան աւեմ՝ Լըլահըն լիզասը իշին նիյեթ էտիպ օնա կէօրէ ա՛մէլ վէ հարաքէթ էտէր ։ Լըլահըն աշոյղ էմրի եախօտ աշիքետըր կէօրիւնէն մուգատտէրի՝ օնուն հէր պիր նիյեթ ու գարարընա սուրէթ վէ շէբըլ վէրիլ ։ () Էմր եախօտ մուգատտէր՝ պօրձուն թէմէլի նաղարը իլէ պագրըր . վէ պու վէճհիլէ՝ դոթուլմաղա նիյեթ օլունան

դարից՝ քենտինտէ սօղըուտուր , վէ “Ի՛նչէ՛ն ի՛նչ վէ ի՛նչ-
 Ե՛ղլե՛ք ի՛նչ” (ի Վրնն՛. Գ. 8) օնտա երբիւմէյէ լայլդ տըր :
 Վէ պունճիլէյին՝ դապիա՛թ ու մէշըէպտէն օլան գօրպագ-
 լըղըլա պերապեր պիր եերտէ՛ սահի՛ճ Վրիստոնեա գա-
 վիլիյի՛ վէ հագիգաթ գահրէ՛մալե՛ք պիլէ մէվճուտ պուլու-
 նա պիլիւր :

Բարեւտէ՛ իշպու իւշ Ե՛հհուտինին կէօսթէրտիյի՛ նի-
 յէթ ու գարարը՝ պու մագուլէ իտի : () Նլարըն՝ Վարու-
 դողոնսոորուն ֆասըգ էմրինէ իգաա՛թ կէթիրմէյէ իմթի-
 նա էթմէլէրի՛ ի՛նտալէրինտէն տէյիլիտի , իլա Մլադն
 Խօհա՛ն օնլարըն՝ եիւրէյի ինչնալէ Ետղլը օլա՛ն-դոնաան իտի :
 Իշպու խուսուստա դութաճագլարը եօլու՛ պու նօմօս օն-
 լարա աշխբար կէօսթէրմիշ իտի . վէ օնլար՝ օնու դութ-
 մագտան մա՛տա պիր շէյ էտէմէլէրիտի : () Նլարըն դա-
 պիա՛թտան մէշըէպլէրի ճէսուրմու՛ Եօխա գօրպագմը ,
 սսլա պէլի տէյիլտի . լաքին Մլա՛հ Թաա՛լէանըն զաթի
 շէրիֆինի վէ ումոմի իտարէսինի վէ ի՛պատէթինի շէյ-
 լէ պիր ի՛թիպարտա դուրթարլար իտի քի , օնլարըն եիւ-
 րէյինի եէնիլմէզ պիր նիյէթ գավիլիյի իլէ սօլտուրտու :

2. Վրիստոնեա նիյէթի վէ գարարը՝ սահի՛նն մահի՛մ մար-
 Կիլէր իտա՛ն-նա իճրա օլունուր :

Սատէճէ տիւնեալի օլան պա՛ղը ստէմլէրտէ՛ շօգ քեր-
 րէ մէհէլիդ մատտէլէրտէ՛ տէ՛ մուհիմ վէ պէյիլը մատ-
 տէլէրտէ տէ պու միսիլու պիր գավիլիք պուլունուր : Ի-
 քի եօլ վար , վէ օնլարըն պիրի տէ օպիրիտէ՛ հիշ պիր
 ճիւրմէ տիւշմէյէրէք՝ վէ հիշ պիր քիմսէյէ զարար վէր-
 մէյէրէք դութուլա պիլիւր . լաքին եօլուն պիլի՛ն պիր միս-
 տուս մէյիլ վար , վէ հիշ պիր Թէհլիքէյի սայմայարա՛ք
 օ՛ դութուլմալը տըր : Ինսանըն պիր խուսուստա նիյէ-
 թինտէ գավի տուրմագտան հիշ պիր աղըր մասլահաթ
 Թէա՛լիւզ էթմէզ , լաքին օ՛ գավի վէ սապիթ տուրուր :
 Պու Թագտիրտէ օնուն գավիլիյի՛ դապիաթտէն սիլիզ է-
 տեր պիր մէշըէպ ինապը տըր , վէ Մլահա պօրճուլ օլ-

տուղուժուղու էտա էթմէնին եօլունու արամագ՝ վէ գօր-
դուսուզ օնտա երւրիւմէքտէն սաարը օլան ախլէագ տէյիլ
տիր :

Ապրին մէհէլիզ մատտէլէրտէ՝ սահիհ աւետարանա-
կան նիյէթ մէօհքէմիլի՝ երւմշագ վէ միւսամտէ էտիճի
օլուր : Պու միսիլու մէհէլիզ մատտէլէրտէ՝ ախլէրլէրին
կէօնիւլէրինէ՝ իրատէթլէրինէ վէ ա՛գըլարլնա պիր ի՝-
թիպար կէօսթէրիր : Պու՝ Պօղոս Լուսքեալն պիր միւ-
նէվմէր մէշըէպի իտի , քի օ՝ “հէփիսիէն հէր շէյ օրդոս— Լա-
ւի հէր ձէճիլէ պապլարն իւլաւ էյլէփն” : Թ. 22 : Վ է պու պէօյլէ իքէն , աւետարանական նիյէթ
մէօհքէմիլի՝ աղըր վէ մուհիմ մատտէլէրտէ քէնտինի ա՛-
զիմ զայրէթ վէ սապիթի գատէմ իլէ կէօսթէրիր : Վ է
Տուրա օվասընտա ա՛մէլ ու հարաքէթ էթմէյէ տա՛վէթ
օլունանն օլ իւշ Լէհուտինին հալ ու քէյֆիլէթի պու իտի :
Ճիւմէ սահիհ տինին թա թէմէլինէ պիր զարպը վու-
րուշ վուրուլտու : Լաբուգոգոնոսոր դարաֆընտան շագգ
թաա՛լէանըն ալէյհինէ էն ճէսարէթլի սիթէմլէր սէօյ
լէնտի : Իմաի հէր քէն իլէ պիրլէշէրէք փութա սէճտէ
գըլմագ՝ կէրէք Լաբուգոգոնոսորուն ֆասըլըղընա ըր-
լա վերմէք վէ կէրէք քէնտի տինլէրինին շանընը ալապ-
լատըպ քէնտի իթիպարլէրինի էպէտէն պօլմագ իտի :
() Նտան էօթիւրիւ պու մատտէ՝ օնլարն աշխիար կէօս-
թէրտիլի նիյէթ գափիլիլինի հէր վէճհիլէ քէնտիլէրտէն
դալապ էտէրիտի : () Նլար՝ պու հարաքէթլէրի իլէ՝ տին-
լէրինին թալին էթտիլի էն ա՛ղիլ վէ էն աղիմ պօրճու
իճրա էթտիլէր :

3. Քրիստոնէա նիյէթի վէ գարարը հաճաւալը— Գ ձէ
գօրգոս— իլէ իճրա օլունմալը :

Իշպու թա՛րիֆ՝ Պետրոս Լուսքեալն թէնպիհինէ մու-
դապըգ կէլիւր , քի տէր . “Վ իղտէ օլան իւմիտտէն սիւ-
տէն ճէվապ դալապ էտէնլէրէ՝ մահճուպլուգ իլէ վէ գօր-
դու իլէ ճէվապ վէրմէյէ տայիմա հաղըր օլուն” : Թ. Պիւր .

7. 15 : Մարտիրոսն պու թէնպիհի՝ Վրիստոսուն վէ
 Մատարաննն խուսուսունտա վերմէյէ պիղէ վաճիպ օլան
 շէհատէթին սինօրունու կեսթէրիր , վէ օնու պիղէ թա-
 րիփ էտէր : Վրիստոս իշին աճըլդ վէ սերթիք իլէ սէյ-
 լէմէլի տէյիլիլ , իլլա խաճապլա-գ իլէ սէյլէմէլիլիլ .
 րուհանի մադուրլուգ՝ եա խըրս իլէ՝ եախօտ պիր քիպիր
 թափուր իլէ տէյիլ՝ իլլա Գաֆու- իլէ՝ եանի դարշմըլտա
 օլաննն դալպինի իյթիղասիլ պօղմատան վէ իթիպարին է
 պիլա սէպէպ տօգունմատան սաղընարապ՝ սէյլէմէլիլիլ :
 Շէփապ վերմէյէ Խալիֆա հազր օլմալըյըլ . լաքին «ին-
 ճիլէրիմիլ տօնկուղարրն էօնինէ աթմալը տէյիլիլ» ,
 իլլա՝ թէհլէքէ ղէմանրնտա՝ եալընըլ Կալէ սօրանլարա վէ
 քէնտիմիլիլ հըֆլ էթմէք իշին ճէվապ վերմէլիլիլ : Մա-
 տարաննն աչըպ վէ աշիքեար տիւշմէլէրի օլան քիմէ-
 լէրին հուզուրունտա՝ Մատարաննն տիւրլիւ տիւրլիւ ճըշ-
 մարտութիւնլարընտան հէփ պիլաիլէրիմիլ տայիմս սէյ-
 լէմէյէ պօրճըլ տէյիլիլ . իլլա՝ Կալէ օլան ի-միպին սէ-
 պէպլէլէնի սէյլէմէլիլիլ : Պինլէրճէ քիմէլէր՝ պու միսիլ-
 լու տիւշմէլէրին հուզուրունտա Մալա՝ լաաթէննն սի-
 ֆաթլէրի՝ եա խէլասըն սըրրլարը՝ եախօտ իմանըն դապի-
 աթը խուսուսունտա իլմի մանդըլ գանունլարը մուճէ-
 պինճէ մուպահէսէ թապտիմ էթմէսինի միւթիւնսիլ պիր
 շէյ պուլաճաղլար . լաքին թէճրիւպէ իլէ էօրէնտիլէրի՝
 ճանլարընտա ամէլ ու հարաքէթ էտէն ինոյէթին աճա-
 յըլպ իլլէրի վէ իմիտլէրինին սէպէպլէրի խոսուսունտա
 ճիւմլէսի տէ սէյլէյէ պիլիլէր : Խէլաս Մաթիմինն մուհապ-
 պէթիննի սահիհան քէսպ էթմիշ Մալա՝ էվլասընն քէն-
 տի թէճրիւպէսի իլէ էօրէնտիլիլ շէհատէթինտէն գուվ-
 վէթիլ ճէվապ օլամալ . պիր օգումուշ Վրիստոնեաննն՝
 տրամարանութիւն վէ ճարտասանութիւն գանունլարը մու-
 ճէպինճէ վերէպիլիլիլ ճէվապ՝ օլ գատար ինքեաթ էտի-
 ճի օլամալ : Պիլ ի-միպլէրիլ խուսուսունտա սէյլէմէ-
 լիլիլ : Կալէթ իմիտլէրիմիլ խուսուսունտա քի՝ օնլար

օլ գնաւոր էյի ընտելէր իւզերինտէ գուրուլմուշ՝ եանի
 Լըսհըն վաճառքի իւզերինտէ պինա օլունմուշար , քի
 օլ իւմիտէր՝ սալթ պու ֆառնի Կառնի մախսուս տէյիւ-
 լէր տիր՝ իլլա էօլիւմտէն սօնկրա էպէտիլլէտէկին երիշի-
 լէր :

Իւմիտէրիմիլին իշպու շէհատէթինի՝ Կառնի-պառնի իւ-
 վէրմէյիլ : Պու՝ տէմէք տիր քի , տէյիլ եալընըլ ճիւմ-
 լէ իւրշմ ու զօրտան վէ աճլըգասն՝ իլլա ֆըրգա բուհու
 կէսթէրէն հէր կէօնա շէյտէն տախի սազընմալըլ .
 քէնտի մասլահաթըմըլա՝ Լըսհըն մասլահաթընտան զի-
 յատէ սահապէթըլլէ էտէյօրուլ կիպի կէսթէրէն հէր
 շէյտէն սազընմալըլ : Սահապէթ վէ սահիհ իման՝
 պաղըլ զայրէթէ վէ նիզա բուհունա զօրտ շէյլէր տիր :
 Կէրշէքիլթտէն զիյատէ սաքին վէ բահաթ շէյ օլամալ . զի-
 բա օնտան զիյատէ քէպին շէյ եօգ տուր . վէ մահապ-
 պէթտէն զիյատէ եալալ վէ մահճուլ շէյ օլամալ . չիւն
 քի օնտան զիյատէ գուվէթըլ վէ իպէսթ էտիճի շէյ եօգ-
 տուր : Հալիվըն Լըսքեալ տէր քի , “Եյլէր եիւրէքը-
 ընիկտէ աճը հասէտ վէ զալիլաճըլընըլ վար իսէ , էօ-
 յիւնիւլ կէրշէքիլլէ գարշը սէյլէմէն : Պու իլմ՝ եօգա-
 ըրտան էնէն տէյիլ տիր . լաքին տիւնեալի՝ նէֆասնի՝ շէյ-
 դանի տիր : Լըմա եօգարըտան օլան իլմ՝ էվլէլա փաք տըր .
 անտէն սէլամէթըլ՝ մահճուլ՝ միւթիւ՝ մէրհամէթտէն
 վէ էյի մէյվէլէրտէն տօլու՝ ֆարգ էթմէլ՝ վէ միւրայը-
 լըլ էթմէլ տիր . ալմա սատաղաթըն մէյվէսի՝ սէլամէթի
 իճրա էտէլլէրէ սէլամէթ իլլէ կէլիլ” : Հալ . 14 , 15 ,
 17 , 18 : Սահապէթ՝ սէլամէթիլլէ սէլամէթին մէյվէ-
 սինի եքէր” : Սէյլէտիլլէրի շէյլէրի սահիհ տէյիւ ի-
 նանըր կէօրիւնէրէք՝ օնլարը թաղըրի էթմէքաէ քէնտի-
 լէրինէ պիր զօր վէրմէլ կէօրիւնէն քիմնէլլէրի գօլայ ինա-
 նըրըլ : Սալլ էթաիլլէրի կէրշէքիլլէրէ տահա զիյատէ
 մէթանէթ վէրմէք իշիւն քէնտի նէֆսլէրինին շէօհրէթի-
 նի սրամաղտան սազընըր կէօրիւնէն քարողիլլէրին վալ

ու նասիհատութիւնը տաճար թէ՛ զգապուլ էտէրիլ : Աս-
քին սեօյլէտիքերի ճշմարտութիւնը տաճար տաճար էթտիք-
երի շէհատէթի տիւնեպի տիւնեպի ի՛լմ եւ սերթ վէ
աճը զայրէթ իլէ մէթանէթ վերմէյէ իսթէյէն քիմնէլէ-
րէ՝ հալի իլէ գուլագ վերմէյէ իսթէմէղիլ , վէ պէլքի սեօյ-
լէտիքերինն երեքերիմիլ տաճար զիյատէ գաթըլանըր :

4. Սահիհ Վրիստոնեա նիյէթի վէ գարարը՝ զաւուր
օլաճագ պէլա եւ սէրէմոնիտի վէր ալ լէլալ իլէ իճրա օ-
լաւուր :

Լարեղոնուն ֆատուլ փատիշահը հուզուրունտա օլ իւլ
Ալէհուտիլէր՝ պունճիլէյին պիր գալի նիյէթէ գարար վեր-
մէլէրինտէ , ինսանլարըն ա՛մէլ ու հարաքէթլէրինն ա՛լէս-
սէվի թէսիր էտէն միւլահաղալարտան փէք ֆարգը միւ-
լահաղալար միւլէպինճէ ա՛մէլ վէ հարաքէթ էթտիլէր :

() Նլար ըրիւթպէսի ա՛լէա վէ գուլվէթի պէյլըր մանսուպ-
լար սահիպլէրի իտի : Այէր օնլար պաշլարընա կէլէճէք
օլան պէլատան գորգմուշ օլսալար իտի , ֆիքիրլէրինն պու
միւլահաղալար կէլիլիտի քի , “էյէր պու ֆասրգ էմրէ ի-
դաա՛թ էթմէլսէք , պու մանսուպարըմըզը զա՛յպ էթմէ-
լէյիլ” : () Աթէշ փիւքիւրէն հիյպէթիլի ֆուրուն էօն-
լէրինտէ՝ իտի , վէ փատիշահըն գուլուշմուշ զաղապը
թէպքին օլմաղ օլտուղունու էյի պիլիլլէրիտի . վէ պունտան
պէյլէ էօնլէրինտէ օլան եօլ՝ թա՛պիր օլունմաղ աերէճէ
գորգուլու վէ հիյպէթլու իտի : Հագիգաթ կէպլէրին Ալ-
լահը օնլարա հիմայէթ էթմէյէ՝ վէ պէլա ու մուսիպէթ
վագթընտա գուտրէթ վերմէյէ գատիր օլտուղունու պի-
լիլլէրիտի . լաքին քէնաիլլէրինի աթէշտէն գուլթարա-
ճաղընա օնլարա պիր մախսուս սեօզ վերմիշ տէյիլիտի :
Ալէ պէյլէ իքէն տէ՝ օնլար խղճմտանըրն վէ Ալլահըն ա-
լոգ վէ պէլի թէնպիլլէրինն իդաա՛թ էտիպ՝ պաշլարընա
կէլէճէք օլան պէլա իլիւն զամ չէքմէթյէ կէօնիլլէրի վար-
լուր :

Պիր Վրիստոնեայ՝ էօնիւնաէ աչքըմբշ պիր պօրճուն հօ-
լու քէնտի նամ՝ ու շանընա եա քեար ու քիսպինէ եախօտ
նէֆսինին սէլամէթ ու ըստիմընա ա՛ճապա նէ՛ թէսիր
էտէճէ յինի սիւալ էթմէյէ պաշլա՛տըղը տէմտէ՛ օլ տէմ՝
օ Վրիստոնեայ՝ աւետարանական նիյէթ գազիլիյինտէն
ղայէթ ուղադ օլան պիր ա՛մէլ ու հարաքէթ հօլու գու-
թար։ Սահիհ Վրիստոնեանըն նիյէթ գազիլիյինէ
մալքը օլան՝ Լըլահ թաա՛լէանըն էպէտի նօմսու-
նուն իւզէրինտէն կէօզէրինի գըմըլտաթմաղ։ Տիւ-
նեանըն մազլուպլարընը նէ՞ գանտըրըր՝ տէյիւ սօրմաղ .
իլլա կէօյին մազլուպլարընը տօլտուրան նէ՞ տիր՝ տէյիւ
սօրար, պու սէֆաաթ ու քէյֆ վէ քիպիրլըք վէ Ֆէսաա
տիւնեասընտան պիր ըստիմ կէչիտ նէ՞ իլէ էլէ կէթիրի-
լէ պիրլը տէյիւ սիւալ էթմէղ, իլլա Լըլահ թաա՛լէանըն
ի՛զզէթ ու շանընը եիւճէլտէն վէ օնուն պէրէքէթինէ
պախ օլան նէ՞ տիր՝ տէյիւ սիւալ էտէր . տէյիլ շիմաիքի
հարտէ էֆն նէ՞, իլլա Կօղլու՝ նէ՞ տիր սօրար։

5. Սահիհ Վրիստոնեանըն նիյէթի վէ գարարը՝ աւա-
րաաա՛տէ գապու՝ էթմէղ։

(Ո) Լ փատիշահ՝ Սեգրաք՝ Սիսաք վէ Լըբգնագովտան
գալապ էթալիյի տինէրինին ֆարզլարընտան սատէճէ պիլ
թէք ֆարզընը պօզմագ իտի։ Լէրէ գափանըպ սէճտէ
գըլմագ՝ պիր տադիգալըգ իշ իտի։ Պու իշ՝ օնլարըն շիւպ-
հէսիլ՝ թա՛ղիմ վէ թէքրիմ՝ էթմէյէ հազգ էթաիքլէրի
պիր քիմսէնին կէօյնիւնիւ խօշ էտէպիրլիրտի . օնլարը
տիւնեազիլ ըէզալէթտէն վէ խարապ օլմագտան գօրթիւ-
րա պիրլիրտի . օնլարը աղիմ մէրթէպէլի մանսուպլարտա՝
պէօյիւք իթիպարտա վէ ալէմէ չօդ ֆայտա էթմէքտէ պա-
գի վէ տէվամ իւզրէ գալմագտա գօյա պիրլիրտի։ Լէյերլի՛
հագիգաթ պու պիր տադիգալըգ իշ իտի իսէտէ՝ օնլարըն
պու տադիգատէ էտէճէյի նէ՞ իտի։ Լչէճէվապ՝ օնլար Լը-
լահ թաա՛լէայէ պօրճուլ օլտուզլարը իդաաթը թէրք է-
տէճէքլէրիտի . ամմէնին հուզուրոււտա օնուն ճէլալինէ
հագարէթ վէ խօրլուգ կէօսթէրէճէքլէրիտի . պաղըլ փուլմ-

փերէսթիկին պիւթիւն նիզամընա ըրզաւ, վերեճէքէրիտի, վէ տին նիյէթ մէօհքէմլիկ խուսուսունտա քէնտի իթիպարէրինի պօղաճագլարըտը : Եւթեր օնլար տինին մադուպլարընը ալը հերէ խօր կէօրէ պիլիլէր իտի իսէ, նի՞ չիւն ալըն հերէ տախի խօր կէօրէ պիլմսինէր : Ղիւմէ հէրին շաքիմի պէօյլէ հիւքմ էթմիշտիր քի, ապա նահաօրլը հաէն շօօր րախի նահաօր րալ :

Սահիհ աւետարանական գաղիլիկինէ մալիք օլան աւտէմ՝ կիւնահ եա պաղըլըդ իթիգատի միւհաղասընա միւստաւտէ էթմէլ : Եւթեր պիր ֆասիտ իշթահ՝ օնտան աղ պիր միւսաւտէ տիլէրսէ, օնու տէր ագապ թէտիպ էտէր : Եւթեր տլէսսէվի պիր աւտէթ հասէպի իլէ մադպուլ կէօրիւնիպ՝ ուճու կիւնահա տայանըր պիր դարիգ դութմաղա զօրանըրսա, օնտան կէրի տուրաճաօ միգտարի օնտա աւետարանական մէշրէպ ու տիլէագ գուվէթի վար : Եւթեր քէնտի զաթընտա զայէթ քիւչիւք լաքին սահիհան կիւնահ օլան պիր շէյտէ քէնտի խղճմանքընըն եա Լլահըն մադլուպլարընա գալըլը աւէլ էթմէյէ ըզլալէթ՝ եա ֆագըրըդ եա իսքէնճէ եա էօլիւմ գօրգուլարը թէհտիտ օլունարագ զօր վէրիլիրսէ, օ՛ հալալ րաղլար միսալի հինէ նիյէթինտէ սապիթ վէ գալի գալըպ՝ սսլա գըմըլտանմալ : () Լիէօթտէ օլան շաքիլինի տարըլթմագտան՝ տիւնեալի տօսթըլուգ վէ մուհապպէթինին հէր պիր պաղընը չէօմէսինի տաշա էյի դութար, րիւնէալըն խըլմ ու զաղապընը չէքմէսինի տաշա խայըրը սայար :

Իմտի էօյլէ իսէ, Լիւրիտոնեա նիյէթի վէ գարարը տէմէք՝ Լլահըն իղպէթ ու շանընա պիր պօղուլմալ իթիպար սագլումագ տէմէք տիր : Պու նիյէթ գաղիլիկի տայիմա նախաւոր Լլահըն հիւս ու նոֆուլընա ապմաղլու իճրա օլունուր, վէ պունճիլէյին՝ պա՛ղի քիմնէլէրին մալիք օլուղու սատէճէ դապիաթտէն օլան մուրատ գաղիլիկինտէն վէ ի՛նատտան ֆարգըլ պիր շէյ տիր : Սահիհալ ալօյիւք վէ հալի մատտէլէրտէ՝ մէհէլիլ օլան մատտէլէրտէն ֆարգըլմա իճրա օլունուր. հաճապուգ վէ գօրգոն իլէ իճ-

րա օլունուր: պահուր էրեճէր պէտ էա սերենճախոսն Բէս
ապ Գորգոն ին իճրա օլունուր. իճրալարընտա տալա Բաաւ-
րէ ելեւել:

6. Վրիստոնեա նիյէթինի վէ գարարընը տահա էյի
անկլամողա գատիր օլմագ իչինն՝ տաբէլէրին օնա հալէս օլ-
հապը Գլարընը պէյան էրէն պգ՝ զէ Գարեթլէրինն սէօյլէյէ-
լիմ:

7. Վրիստոնեա նիյէթ գալիլիյինն օլ քիմպէլէր մա-
լիք տէյիլէր քի՝ կիզլիտէ Վրիստոնեայ օլմաղա գանաւթ
էտիպ՝ իթիգատլէրինն ալէմին հուզըրոնտա իգրար էթ-
մէյէ սագընըրլար: Ալու քիմնէլէր՝ Լաւհը քէնտի օտալա-
րընտա իգրար էտէրլէր, լաքին էվլէրինտէն տիշարը չըգ-
տըզլարը կիպի՝ քէնտի Ֆիքիլլէրինն կիզլէրլէր: () Նլար
սիթէմ վէ խուսուլմէթտէն գօրգարլար, վէ՝ Նիկոզեմոս
կիպի կիւպիւզլին կէօրիւնիւրիւզ տէյու գօրգմալէրի իլէ՝
Վրիստոսա կէճէ իլէ վարըրլար:

8. Վրիստոնեա նիյէթ գալիլիյինն օլ քիմնէլէր մալիք տէ
յիլէր քի՝ սատէճէ պիր տօղըու էօմիւր կէչինմէքլէ քէնտի
բարեպաշտուլթինըրընը կէօսլմէրմիյէ գանաւթ էտէր-
լէր. վէ Վրիստոսա տիննայէ վա՛ղ էթմէք զըմնընտա
պիր ճէհտ էթմէլէր: Ալքին տիննա՝ պու միսիլու քիմ-
սէլէրի՝ էյէր պիր շէյ սէօյլէմէլէր իսէ, գօլայլըլա ա՛վֆ-
էտիպ՝ օնլարը թէհամիւլ էտէր, չիւն քի տիննա՝
Ֆազիլէթի տախի սէվմէք իտտիա՛տընտա տըր: Տիւննա-
նըն իքրահ էթտիյի՝ Վրիստոնեալըգ Ֆազիլէթիննն թէ-
մէլի օլան՝ Վրիստոսա իման իլէ իւլլաս պուլմագ՝ վէ օ-
նուն Րուհու իլէ ազիլլէմէք վարգապետուլթինու տուր:
Ի՛յէր պիլ Վրիստոս իչինն սէօյլէմէլ իսէք, վէ էյէր
գտէմլէրի Վրիստոսա տա՛վէթ էթմէլ իսէք, սատէճէ
սիւրտիլիւմիւլ էօմիւր քիֆայէթ միգարի շէհատէթ օ-
լամաղ:

9. () Նլար տախի նիյէթ մէօհքէմիլիյինտէ նօգսան տըր
քի, տըղզարընը Վրիստոս իչինն հալընըլ բարեպաշա
տտէմլէրինն հուզըրոնտա ալարլար: Ալքին միւլթիւնսիւլ

տիր քի , պիր սահիհ Վրիստոնեայ պու տիննանըն ի-
չինտէ պուլունսուն՝ վէ օնուն եիւրէյինտէ Խէլաս Լ.տիծի-
սինէ պիր զէրրէ գատար մուհապպէթի վէ ճանլարըն խե-
լասընա ղայրէթի օլուն տէ , Վրիստոսու սայրի քիմնէլէ-
րէ վաղ էտէճէք չօգ ֆուրսաթլար պուլմասըն . վժօլ ֆուր-
սանթլարտա օնու վաճ էթմէյինճէ օնու մատնել էթմ.ք
սայրլմասըն :

Դ. Սահիհ Վրիստոնեալդ նիյէթ գավիլիյինտէ օլ
քիմնէլէր տախի նօդսան տըր քի , տիննանըն գօրգուսու
սէպէպինտէն՝ Վրիստոսուն խասս շայիրտլէրի իւէ գօնուշ-
մագտան սագընրլար : Լաքին Լստուածաշունչ պիղէ տէր
քի , “Հիսուս Վրիստոստա տինտարլդ իւզրէ եաշամաղա
հէփ իսթէյէնլէր տախի գօվալանաճագլար” : ԴՏԷ . Դ .
12 : Լյէր օնլար սահիհան Լլահը սէվէրլէր իսէ , “Լլ-
լահտան տօղմուշ օլան” (ԹՅՊՂ . Դ . 7) քիմնէյի տախի
սէվմէքտէն վէ օնուն իւէ գօնուշմագտան նաճըլ կէրի տու-
րա պիլիլլէր : “Պիզ պիլիլիլ քի , Էօլիւմտէն Էօմիւրէ կէօշ-
տիւք , չինքի գարընտաշարը սէվէրիլ” : ԹՅՊՂ . Դ . 14 :
Նիկողոբմոսուն՝ Հիսուսա իւք կէճէ իւէ կէլոյինտէքինի
տէյիլ՝ իլա եիւրէյի թէպտիլ օլուպ իւշ երլտան սօնկրա
կէօսթէրտլի ճէսարէթինի քէնտիմիղէ իպրէթ դուծա-
լմ . օլ ղէման օ՝ աչըգտան աչըղա շայիրտլէրին վէ գա-
րըլարըն Էօնիւնէ տիւշիւպ՝ քէնտինին խաչլամըլ Վուր-
թարըճըսընըն ճէսէտինի պալասանլայլպ քէֆինլէմէյէ վէ
կէօմմէյէ կէլտի :

Ե. () Լ քիմնէլէր տախի սահիհ Վրիստոնեա մէօհքէմ-
լիյինտէն չըպլադ տըրլար քի , հագիգաթ՝ Վրիստոսու եօ-
գարըտա վէր օլունան գարղլարըն հիշ պիրինտէ ինքեար
էթմէղէր , լաքին Վրիստոս իչիւն իշլէտիքլէրի հէր պիր
շէյի՝ Էօյլէ պիր սագընարադ վէ հէնտիսէ էտէրէք էտէրլէր
քի , աճապա քէնտիլէրինի՞ մի եօխսա Վրիստոսունու խօշ-
լանտըրմաղա չաըլըրլար ֆարգ էթմէսի կիւճ պիր շէյ տիր :
() Լ միսիլիւ քիմնէլէր կէօրիւնիւր քի , օլ տար վէ կէնիշ
եօլարըն արասընտա պիր օրթա եօլ պուլմաղա՝ վէ Խարա-

յէլիւր իլէ Փղշտացիւր կիպի պիրիպիրինէ տիւշմէն-
լէրին օրտուլարնը պիրլէշտիրմէյէ ճէհտ էտէրլէր : ()ն-
լար կէօրինիւրլէր քի՝ պիւթիւն պիւթիւն տիւննապի
տէյիլէր , պիւթիւն պիւթիւնէ Վրիստոնեալէր տախի տէ-
յիլէր : Վրիստոս իսէ թէքիտէն սէօյլէմիշ տիր՝ “շիշ
քիմնէ իքի աղայա խղղմէթ էթմէյէ գատիր տէյիլ տիր” :
Ստաթ . Գ . 24 : Հագիգաթ՝ պիր Վրիստոնեայ՝ Վէնտի-
նին Վրիստոսուն մուհապպէթինէ օլան պօրճունու տիւ-
շիւնտիւքճէ՝ սատէճէ օնուն գարաֆրնը դութմագտան նա՛-
սըլ գաղնա պիլիլ : “Վաքին պէն՝ հաշո՛ քի Բապարմըղ
հիսուս Վրիստոսուն խաղնտան զայրի պաշգա շէյէ էօ-
յինէյիմ՝ , քի օնուն վասիգասի իլէ տիւննա պէնտէ խաչ-
լանտը , պէն տախի տիւնեայա (խաչանտըմ) : Գաղ . Գ .
14 :

Վրիստոնեա նիյէթ գալիլիյինին դարդ ու պ՛ապիւթը
պու թարիֆ էթտիյիմիլ տիր , շիմտի օնուն իգթիլասլնըն
միւհազասլնա կէլէլիմ :

Թ . Վրիստոնեա նիյէթի վէ գարարն իգթիլասլն :

Թ . Վրիստոնեա նիյէթ մէօհքէմիլիլ Կի՛ն Գապարմըղ
իլէօթիլէթ՝ իլէն իգթիլասլն տիր :

Վրիստոնեայ օլան քիմնէ՝ ալէմին հուղուրունտա Վր-
րիստոսա զայէթ աղիմ պիր տօսթլուգ՝ վէ Լւետարանըն
թէպտիլ օլունմաղ ճշմարտութիւնլարնա վէ էմրլէրինէ
պիր զայէթ ա՛ղիմ իթիպար իգրար էթմիշ տիր : Իմտի օ՝
պու մինվալ իւղրէ Վրիստոնեալըղը քէնտինէ գապուլ
էթմէյիլէ , մէմիւլ օլունուր քի , իգթիլա էտէն մասրա-
ֆը հիսապ էթմիշ՝ վէ քէնտինի ըլյազէթէ վէ շէտիտ մի-
նէթէ պիլէ հաղըրլամըշտըր . վէ պունտան էօթիւրիւ մէյլի
ղըտտ տուրտուղու՝ իշթահը նա խըրսը օնու զօրլատըղը՝ ա-
տէթ օնա իղվայէ սալտըղը՝ եախօտ ճէպր վէ զօր օնու գօր-
գութտուղու զէման , էյէր օ պէլլի պօրճունտան կէրի գա-
լըրսա , օլ զէման օ՝ քէնտինին թէքիտէն գապուլ էտիպ
դութտուղու հօլտան խարիճ չըգմաղըլա , քէնտի տուտագ-
լարը իլէ աղըղ վէ աշիքնար իգրար էթտիյինէ զըտտ հարա-

շուպհէ էտէճէք պիր եէր պրագմաղ : () Լ քիմնէին գա-
նուննաճէսի՝ Բապարն նոմոսու տուր . օնուն տայիմ՝ ճէհտ
ու ղայրէթի՝ Բլահըն ի՝ զգէթի տիր . վէ շէրաւթ կիւ-
նիւնտէ աշըլաճադ տէֆթէրլէր՝ օրատա ճէմ՝ օլունմուշ
ալէմլէրէ օնուն տին մէշրէպ . ու ախլէագընըն սաղլամը-
ղընը վէ օնուն իշլուն թազըրի օլան սօնկ վէ ճէլիլ հիւք-
միւն միւնասիպէթիւնի պէյսն էտէճէքլէր : Իշպու տին
մէշրէպ ու ախլէագընըն նունմունէսի՝ Բարեղունտա օլ գօր-
գուսուղ վէ ճէսուր Լ, էհուտիլէրտէ աշլքնար օլունտու :
() Նլարըն՝ Բլահ լիսաւլէանըն ի պատէթիւնէ՝ օլ միսլի
միհնէթ ու եղլէթիլ հալտէ գըմըլաանմաղ եաիրշմալէ-
րի՝ հադիգաթ օնլարը ատէթատէն խարիճ հէրարէթլի վէ
միւնէվլէր պիր բարեպաշտու թիւնա մալլէ իսպաթ էլլէ-
տի :

Իշպու նագիս վէ թէքմիլ օլմայան հալիմիզտէ՝ պիր սա-
հիհ Վարիստոնեսայ պա՛ղը տէֆա՝ իհթիմալ քի՝ պունուն
այնիսի պիր պօրճուն էտասընաան կէրի չէքիլսին : Լ պրին
քէնտիսինի իղվայէ թէսլիմ էթմէսի՝ նատիր պիր վուգու-
աթ տըր . վէ ա՛տէթ օլմասը տահա՝ միւմքիւնսիւղ տիր :
Վարիստոնեսալլգ իգրար էտէն պիր քիմնէ՝ ֆասիտ իշթա-
հըն վէ խըրսըն մագըլուլարընա միւսաա՛տէ էթմէյէ ատէ-
թիմի վար : () Նուն “օլուլ օլմագլէգ” Բուհունա մալլէ օլ-
մագ իտտիա՛սը տիվանէլլէք վէ ղէվրէնմէքլլէք տիր : ()
Խէլաս Լ, տիճիմիզին ատընա ֆէնա սէղլէնտիլինի իշտիր
տէ եիւրէյի աճըմաղմը : Լ, ազարէթլի () իսու օնուն Լ,
ֆէնտիսի տէյիլ տիր . հէմ օնուն Խէլաս Լ, տիճիսի տա
օլմաղ տէյիլ տիր : Վէնտի ամէլ ու հարաքէթլէրինի ֆա-
սիտ տիւնեանըն գանունլարընա վէ ատէթլէրինէ ոյտուր-
մաղմըն ա՛տէթի վար . օնուն Բլահըն թախթընա միւգիւ-
լիլիլ՝ ապը վար չէնաթի եօգ պիր միւգիւլիւք տիր : Լ, ախթ-
տան սաաթըր օլան ֆէրման իսէ պու տուր քի , “ () Նլարըն
օլմասը նաան չէգըն վէ այրըլլէն , քէյօր Բապա՝ վէ նախա շէյե
քօգուռնա ” : Ը Կընիլ . Գ . 17 : Պօրճունու էտա էթմէք-
տէն ինսան տարղընըղը գօրգուսու եա իթիպար պօղուգ .

ընդուն վէ քէնտի մէնֆաա՛թի նէֆսիյէսի միւհաղասը սէ-
պէպինտէն կէրի գալը՝ օրմու . պէս պէլի տիր քի , Լա-
հնն գորգուսու վէ մուհապպէթի՝ օնուն իւրէյինտէ շիմ-
տիյէ գատար պիր սապիթ գանուն ասլա օլմուշ տէյիլտիր :
Խշպու մէշընպ ու ասլէսագ թէֆթիշի փէք սողըու տուր .
վէ պու միսիլի Վրիստոնեաննն պործունու գորգուսուզ
իճրա էթմէքտէն գաշընմասը՝ վէ ղայէթ մուհիմ օլան տին
մատտէլէրինի քէյֆինէ վէ մէնֆաա՛թի նէֆսիյէսինէ ույ-
տուղունա կէօրէ իճրա էթմէյէ մէյլի՝ օնուն պիր միւրայը
օլաուղունու աշիքեար կէօսթէրիր : Էէմ տախի պէյան է-
տէր քի՝ Լահապեալէրի՝ Փէյղամպէրլէրի՝ Լապեալարը՝
Սարտիրոսլարը վէ իզզէթտէ օլան միլեօնլարճա ա՛ղիլլէ-
րի գուվլէթլէնտիրէն Բուհուն՝ օլ քիմնէտէ էսէրի պիլէ
եօգ տուր : Լ՝ տինեայը սէվէն Վրիստոնեալար՝ սիզին
Վրիստոնեայէ էսգըշմալ էօճլիւնիւ պիլէ գարը շէհա-
տէթ էտէր : Տօղըու սօղըույա կէօքտէն պիր սէս կէլէն ,
սիզին տինինիզին պօշուղունու՝ իւմիտէրինիզին պաղըլլէ-
ղենը՝ վէ աղ վազթըն իշինտէ սիզի գափալայաճագ օլան
խըշմ ու ղաղապըն շիտտէթինի պունտան աշգ պէյան է-
տէմէլ : Սիլ պաղտա՝ սալթ եսփրագ վէրէն ինճիր աղաճ-
լարըսընըլ . վէ պէյլէլէրին ճիւմէսի՝ խէլաս Լ՝ տիճիմիզին
լանէթինտէն գուրումաղա թա՛յին օլունմուշար : (Նուն՝
քէնտի փատիշահըղընտա իքի դարաֆըլ տտէմլէրի եօգ
տուր : Պէնի՛ իլէ օլմայան պանա պէրր րըլ , վէ պէնի՛ իլէ
րէշէրմէյէն րաղըրըլ ” : Սաթլ . Ժք . 30 : Վաթլ . Ժա . 23 :
3 . Վրիստոնեա նիյէթ մէօհքէմլիլի “ էլալէլիւ օլմագ
նէն պիլէ իգթիղալ տըր :

Պործուն եօլունտա՝ էքսէրիա տինեալի մէնֆաա՛թէ
տայիր մասլահաթլար էնկէլ տուրուրլար : Վաղանըլաճագ
պիր շէյ վար , վէ տին պործու մէյտանա կէլիլի կիպի օ
շէյ ես գաղանըլըր , ես գաղանըլմալ : Լամտի տին պործու-
նու պէր դարաֆ էտիպ՝ օ շէյի պիւթիւն պիւթիւնէ քու-
ղանմաղա պապանլար վար :

Խշպու ուսուլտէ սիւլիւք օլունունճա , պէլքի պիք ղէմա-

նի մէնփաւթ էլէ կէթիրիլէ պիլիւր, պէլքի հաղորտա օլան պիր պէլատէն վէ սէրէնճամտէն խէլաս պուլունա պիլիւր : Ապրին երնէ պունուն տա պէօյլէ օլաճաղը սահիհ տէրիւ տիր : Հագիրգաթ Նիհայէթսիզ հիւրմ ու նուփուն զէ մալիք օլան Սլլաճ Թաալէանըն կէօսթէրտիլի եօլտան զայրի եօլ դուլթմաֆ՝ պու էօ՛ միւրտէ պիլէ Թէհլիքէլի պիր շէյ տիր : Ա է հէր պիր մուհիմ վէ պէօյիւք տիւնեափի մասլահաթմըղտա տախի Եօլալը իւղը Լալա հալալէ էլէմէպէ՝ միւմքինի մէրթէպէ սէլամէթ վար :

Բաբելոնտաքի իւլ Լիհհուտինին դուլթաուղու եօլ պուիտի . օնլար քէնտիլէրինէ գանուն էթմիշէրիտի քի, սալիլէրին իրատէթի հէր նէ օլուրսա օլուն՝ տայիմա Լլլաճ Թաալէանըն իրատէթի կէօզէտիլմէլի տիր : Խմտի օնլար պու գանուն մուճէպինճէ ա՛մէլ ու հարաքէթ էթտիլէրինտէ, պու տիւնեատէ՝ պիլէ իւճրէթէրինի ալտըլար : (Նլարա Լլլաճ քէնտիսի Փէնալիս եանի սըղընաճաֆ եէր վէ գուլլէլ վէ պըլլէլիէ հաղըր Եալալմ պուլլադու : Ապլ . խլ . 1 :) օնլարն պիր գլը պիլէ ինճինմէյէ գօյվէրմէտի, վէ փատիշահըն մէմլէքէթինտէ զապիլգլէր կիպի իթիպարէ տայիր՝ եիւզլէրինին ազըղընա զէրրէ գատար պիր լէքէ կէլմէյէ պրազմատը :

Ապրին ինսան սալթ պու զէման իշին եարատըլմատը . վէ օ՛ քէնտինէ դուրտուղու գանուն վէ ուսուլլէրինտէ՝ էյէր էպէտիլիլի տախի իշինէ ալմազսա, օնլար փէք տար օլուրլար : Խմտի օնուն հէփ դուրտուղլարը նիզամլար՝ Լաւրատըճըսը իլէ օլ հիսապա օթուրաճաֆ կիւնին եագընճմատա օլտուղունու՝ օնուն շէրիալը չըրիւյա իէօրէ հէ՛սապալլը լիւրալլըյա իէօրէ Գօյաճաղը (Լալա . իլ . 17) զէմանըն կէլմէքտէ օլտուղունու տիւշինէրէք թէրթիպ վէ իճրա էթմէլի տիր : Ա է օլ զէման աղ շէյտէ էմին պուլունան քիման՝ չոգ շէյլէրին իւզէրինէ թալին օլաճաֆ . Լալա քին քէնտի րահաթըղընա վէ մէնփաւթի նէփսիլէսինէ տիգգաթ էտէրէք ա՛մէլ ու հարաքէթ էթմիշ պուլունան՝ պա՛ղը տէփա՛ լլլաճըն նօմօսու մուճէպինճէ վէ պաղը քէր-

րէ քէնտի մէնֆաա՝թի նէֆսիյէսի վէ քէյֆինճէ իշ կէօր-
միւշ օլան քիմէն՝ Դայտասը օլմատըղը զէման էջրէնէճէք
քի , Լայէտի օլան Լաւահ իլէ կէօրիւլէճէք մասլահաթլար-
տա մէմնո՛ւ օլան ուսուլ ու գանունլար մուճէպինճէ ա՛մէլ
էթմիշ տիր : () Լ քիմէն՝ հագիգաթ պիր փէք կիւճ իշ իշ-
լէմիշ տիր , զիրա Լաւահըն խըզմէթինի՝ Սամոնանըն խըզ-
մէթի իլէ պիրլէշտիրմէսի փէք միշքիւլ տիր , վէ օնուն
էմէքլէրինին մէյվէսի՝ սատէճէ ըզղալէթ վէ էպէտի հա-
դարէթ օլաճագ :

Կ . Վրիստոնեա նիյէթ գալիլիյի՝ ինսան ճինսինին իլէ-
պարընը վէ իլէյապընը չէպպ էլմէք իշնա իգթիզալը տոր :

Պիր Վրիստոնեայ՝ իթիպարա մաղիք օլմադ իշին պէլ-
լի տիր քի , հէր պիր խոսոստա՝ քէնտի իգրար էթտիյի
տինինէ՝ եա՛նի՝ Լոր Լտակարանըն էջրէթտիյի տինէ կէօրէ
տափրամալըտոր : Օնուն ատէթա կէչինմէսի՝ Լաւահըն
Վէլամընըն գուվիլէթլի նուֆուգունա՝ մուվաֆըգ օլմալը
տոր : Լաւահըն իրատէթինէ՝ զըտտ կէլէն զօրլու մէյլէրինի
ղապդ էթմէյէ՛լ գատիր օլան՝ Լէտարանըն մաղլուպլարը-
նա մուղայիր օլան ատէթլէրէ ույմագտան՝ ալէմին ըզղա-
լէթինի չէքմէսինի խայըրը սայարագ , օլ ըզղալէթի չէք-
մէյէ գատիր օլան՝ մէմնո՛ւ վէ ետսագ օլան էն չէլէք շէյի
իշլէյիպ տէքէնտի Լէօքտէքի Վատիշահընըն իզլէթ ու շա-
նընա քիր կէթիրմէքտէն՝ քէնտի ըահաթընըն՝ շան ու շէօհ
րէթինի էմլաքինի վէ Էօրիւնին պիլէ ճան ու տիլտէն գուր-
պան սունմասընը էվա սայմաղա գատիր օլան ատէմէ քիմ
իթիպար էթմէզ : Սեդրաք՝ Սիսաք վէ Լքեղնագով քէնտի
խղճմտանքլարընը պօզուպ Լաւահ գարշը պիր իշ իշլէմէ-
յէ գատիր օլմատըգլարը իշին՝ պաղարա վէ ալէվլէրէ
էյլէ պիր մանսուպ տէյիշտիրտիլէր քի , ըիւթպէտէ Բա-
բելոն փատիշահընըն մանսուպունուն իքինճիսի իտի : Ս է
պունու էթմէլէրի իլէ էյլէ պիր ալէա վէ եիւճէ ալսէագ
կէօսթէրտիլէր քի , քէօթիւ ատէմլէր պիլէ՝ էյի ատէմլէր
կիպի օնա թա տիննանըն սօնունատէք թա՛ղիմ վէ թէք-
րիմ էտէճէքլէր : () Նլար՝ ֆուրունտան զարսրըզ չըգտը-

լար . քի օլ զէմաննն ատէմէրինն՝ հէմ խըշմ ու զազապ
իլէ տօլմուշ փատիշահնն պիլէ օնլար ս արթմիշ իթիպա-
րընը գապուլ էթսինլէր . օնլարը փատիշահա զամմազու-
մաղիլէ հէլաքէրինի արայան քիմսէլէր իսէ , իղզիրապ վէ
րէզալէթ իլէ տօլտուլար :

1) ագրթը նիլէթ մէօհքէմլիյի՝ իլէհապ էտինմէք իշին
տախի իգթիզալը տըր : Վրիստոնեանն պօրճլարը՝ զայէթ
պէճիտ վէ տէրէճէսիզ աճիմ տիր . վէ էյէր օնլար՝ պիւ-
թինն հիլպէթլու աճամէթլէրի իլէ օնու Վլահնն խըզմէ-
թինն պէնտ էթմէյէ գուվլէթլէրի օլմազսա , էյէր օ՝ տա-
հա ըսհաթլըղննա՝ նամ՝ ու շանընա՝ մէնֆաթի նէֆսի-
յէսինն վէ գօրգույա տայիր միւհհազալարընա կէօրէ աճէլ
էտէրսէ , հէր քէսէ պէլլի տիր քի , օ՝ իթիմատէ լյըզ
պիր քիմսէ տէյիլտիր , վէ հիշ պիր վէճհիլէ օլ քիմսէ ի-
թիմատ գազանամազ . վէ օնու-ն փէնի լաֆլիլէ էլմէ-ն պի-
լէ օնու գազանամազա օնա մանի՝ օլուր : Ալքին օ՝ հէր պիր
խուսուտաա՝ կէօքտէ օլան Վլահնն սահիհ վէ կէրէք
պուլընսուն , վէ տիւնեատէ հիշ պիր ատէմ օնա իթիպար
վէ իթիմատ էթմէքտէն կէրի տուրմազ : Մաբեռնտա՝
կիւվէնմէյէ լյըզ՝ եախօտ տահա աճիմ իթիմատէ մա-
լիք փատիշահնն պու գատար սէրթլիք իլէ թէճրիւպէ էտիզ
սաղլամ պուլտուղու ատէմէրտէն զիյատէ քիմսէ վարմը
իտի , խըճմտանք իլէ Վլահնն Վէլամը սէնին էօմրիւ-
նին թէպտիլ օլունմազ գանունոճմու , վէ Վլահնն սա-
նա իհասն էյլէտիյի գուվլէթլէրի տօղընու Եօլտա գուլա-
նըճօրմուսուն . տիւնեա պու միսիլլիւ ալէա էտէպ իլէ
մէվսուֆ ախլէագա քէօր օլամազ . վէ պէջիւք մասլահաթ-
լարը սանա սրիարըշ էթմէյէ կէրի գալմազ : Պունտան՝
պու միւհհազա տախի սատըր օլուր . եանի

5. Վրիստոնեա նիլէթ գալիլիյի ատէմի փէնէապէ ա՝
պէ ֆայիպէ էլմէյէ հաֆլէալիլէ էլմէ-ն իգթիզալը տըր :
Վրիստոնեա նիլէթ գալիլիյի եալընըզ ինսանլարըն տէ-
յիլ՝ իլա աճիզ Վլահնն տախի իթիմատընը քէսպ էթ-
տիրիր . վէ Վլահնն աճիմ ուշան սանա գուտրէթ իհսան

փրշմագ դարեգինտէմի կէզէյօրսունուզ , քի Հաքիմ՝
Թախթընտա օնու Թէֆթիշ Էթտիյի պէֆան սեղէ՝ “Լֆէրէն”
էյի վէ Էֆն գաւլ՝ տէյէ պիլիւն :

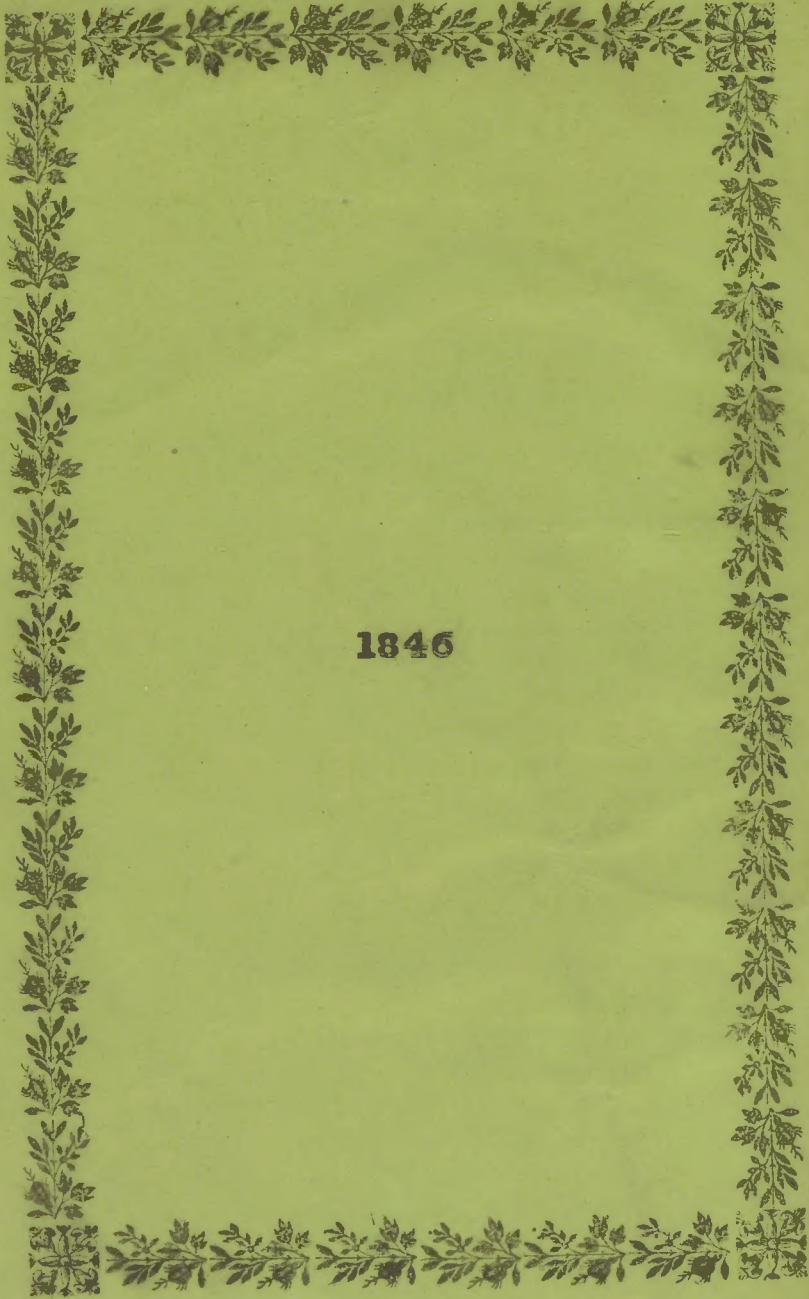
() Լ Տիլպէթի մահշէր կիւնիւնի խայալընը իլէ Էօ-
նիւնիւզէ կէթիրին . օլ կիւնիւ քի՝ տիւնեանըն հէփ միլէթ-
լէրի՝ վէ օնլար իլէ պէրապէր Վրիստոսուն սէշիլմիշէրի
տախի ճէմ՝ օլաճաղլար : Վրիստոս իլէ հիսսէ վէ փայլէ-
րի օլմայանլարըն արասընտա՝ օնուն ասընա քիւֆր Էտէն-
լէրի՝ աղեղէր Լըղեղնին ա՛տալէթինի սապիթ Էտէճէր
Էէրտէ Լֆէնտիմիզին Թա՛րիֆ Էթտիյի Էպրի Փարիսեցի-
լէր կիպի քէնտի ա՛տալէթլէրինի սապիթ Էթմէյէ չալըշան-
լարը՝ Էալընը Վրիստոսուն վէրէպիլտիյի սէլամէթ ու
րահաթտան՝ տիւնեանըն սէֆաաթլէրինի Էվլա սայմըշ
տիւնեալի ատէմլէրի՝ վէ պիր շէյի՝ Էա պիր՝ սայիւր շէյի
Էօ՛ղիւր դութարագ Վրիստոսուն Թէրք Էտէն հէր տիւր-
լիւ կիւնահթարլարը կէօրէճէքսինիզ : Լ աքին պունլարըն
ճիւլմէսինին արասընտա պիր դագըմ՝ քիմնէլէր տահա կէօ-
րէճէքսինիզ քի, օնլարըն ա՛ղապը ճիւլմէսինիքսնտէն շէ-
տիտ վէ ա՛ղիմ օլաճաղ . օրատա՝ պիլիպ տէ սէվմէմիշ օ-
լանլէրի՝ Լ Էտարանա ինանըպ տա օնու ատէմլէրին հու-
զուրունտա նէշր ու Թագրիւր Էթմէյէնլէրի կէօրէճէքսի-
նիզ : () Լ զէման Լֆէնտիմիզ՝ “Պէնի ատէմլէրին Էօնիւն-
տէ հէր քիմ իգրար Էտէրսէ , պէն տախի օնու կէօքլէր-
տէ օլան Պապամըն Էօնիւնտէ իգրար Էտէճէյիմ՝ . վէ պէ-
նի ատէմլէրին Էօնիւնտէ քիմ ինքէար Էտէրսէ , պէն տա-
խի օնու կէօքլէրտէ օլան Պապամըն Էօնիւնտէ ինքէար
Էտէճէյիմ” (Պապլ . Ժ . 32, 33) սէօղլէրինի Թէքմիլ Է
տէճէր տիր : () Նլար օնան իլէն վէ օնան սէօպլէրի իլէն
պա- Լ Էտէրսէ պէ զէնտէր սիլիլէնին հոպարտանտա ու-
լանար Գուրը () ուլ . Թ . 26) իլի , տալէֆն () դը- Գապի
Պապամըն ճէլալէնի ա՛ղէր Դէլէրիլ իլէ պէրապէր իլէ-
րիյի զէֆան՝ օնլար իլէն ուլանաճաղ պըր : Պապլ . Ժ . 27 :

Չանն օլունմասըն քի , պիզ պուրատա գօրգաղլարը ֆա-
սըղլարըն սըրասընա գօյուպ , Լ ստուաճաշունչուն իլինտէ

պուրունմայրն՝ ասլէագ ու մէշըէպ զըմբնտա փարդէր է-
տէյորուզ : «Թախթըն իւզէրինտէ օթուրան», գորդաղլու-
րը՝ օնու ինքհար էտէն կախօտ օնու իգրար էթմէյէ ճէ-
սարէթ էթմէյէն տիւշմէնլէրինին տէփթէրինին պաշ ու-
ճունտա գօյարագ՝ Յովհաննէս Մաքբալըն Յայանու-
թիւնունտա օնուն նէ սէյլէտիլինի տինկէյին . «Լմնա
գօրդաղլորա վէ իմանսրղարա վէ, մէքրուհլէրէ վէ գա-
թիլէրէ վէ զինաքեարլարա վէ սիհրպաղլարա վէ փութ-
փերէսթլէրէ վէ հէփ հարանճըլարա՝ օնլարըն հասէսի տ-
թէշ վէ քիպրիթ իլէ կանան կէօլին իշինտէ օլաճագ , քի
օ՝ իքինճի էօլլամ տիւր» : Յայտ . ին . 8 :

Եւ գարընտաշարըմ , Վրիստոս իշին ութանմայա-
լըմ . իլլա «()նուն սիթէմինի թաշըյարագ՝ օրտուտան տի-
շարը չըգարըմ (Լէր . ԺԴ . 13) , վէ կինահըն զէմանի
սէփասըն սիւրմէքտէն՝ Մլլահըն գալմը իլէ պերապէր է-
զիյէթ չէքմէսինի տահա էյի սայարըմ . հէմ Սըսըրըն խա-
զինէլէրինտէն՝ Վրիստոսուն սիթէմինի տահա պէյիւք
զէնկինլը սայարագ՝ (Լէր . ԺԵ . 25 , 26) իմանըն էյի ճէն-
կինի ճէնքլէշլըմ , իմանէ կափըշարըմ՝ քի օնա տա՝ վէթ
տախի օլտուզ , վէ չօգ շահիտլէրին էօնիւնտէ էյի իգրա-
րը իգրար էտիլմ : Ին . ՏԻ . 12 : Եւ յիլէ քի՝ Յի-
սուս Վրիստոս Լաֆէնտիմիզ կէլտիլի զէման՝ փէտէրինին
էօնիւնտէ վէ մէլէքլէրինին էօնիւնտէ պիղի իգրար էյլէ-
սին , վէ օնու ճիւմլէ սէվէնլէրէ՝ վէ կէլմէսինի պէքլէյէ-
րէք սըտօ իլէ օնուն խըզմէթինտէ էօմրլէրինի կէշիւրէնլէ-
րէ վա՛տ էթտիլի թաճը պաշմըզըն իւզէրինէ գօսուն : Եւ ,
գարընտաշարըմ քէնտիլէրինիլ շիւմի թէֆթիշ էտին ,
քի տիւնու իլէ պերապէր իւզէրինիլ հիւքմի աղապ թագ-
րիւր օլունմասըն . Մին :

1848

1846

